

Kommunförbundet Jämtland Härjedalens styrelse

Protokoll

Plats och tid: 14 juni 2014 kl 13:00 – 15:00
Teams.

Beslutande: Rickard Nilsson (S), Bräcke.
Ander Häggkvist (C), Härjedalen
Lars-Gunnar Nordlander (S), Härjedalen
Maria Jacobsson (S), Krokom
Karin Jonsson (C) Krokom
Mikael Westin (C), Ragunda
Simon Högberg (M), Strömsund
Daniel Danielsson (C), Åre
Niklas Daoson (S), Östersund
Per Fredriksson (M), Östersund
Mats Gärd (C), Strömsund
Effie Kourlos (C) Östersund
Martine Eng (s) Åre

Övriga deltagare: Martin Söderström, förbundschef
Anna Omberg, strateg
Elin Ring, strateg
Malin Elmerstig, strateg
Mikael Cederberg, JGY § 119
Rosi Hoffer (S) ordf BUZ, §119

Justeringens tid och plats: Digital justering, DATUM

Paragrafer: 116 - 122

Justeras av: Malin Elmerstig
Sekreterare

Niklas Daoson
Ordförande

Richard Nilsson
Justerare

Innehållsförteckning

§ 116. Protokollets justering, upprop, fastställande av dagordningen

§ 117. Information från presidiet

§ 118. Synpunkter på utredningen 'En ny organisation för effektiv och ändamålsenlig förvaltning av EU-medel'

§ 119. Information från förbundschefen

- Genomgång av verksamhetsplanen, fokus på social välfärd
- Mötestider inför 2025
- Lunch till lunch i höst
- Information projektsatsning stärkt studie- och yrkesvägledning (SYV) i länet

§ 120. Skrivelse till regeringen avseende 'utveckling av företagsklimat i glesbygdskommuner'

§ 121. Årekoppling från samverkan

§ 122. Övriga frågor

Bilagor:

1. Skrivelse till regeringen avseende 'utveckling av företagsklimat i glesbygdskommuner'

2. Kommunförbundets synpunkter på utredningen En ny organisation för förvaltning av EU

§ 116. Protokollets justering, upprop samt fastställande av dagordningen

Styrelsens beslut

1. Styrelsen i Kommunförbundet Jämtland Härjedalen väljer Rickar Nilsson (S), Bräcke, att tillsammans med ordförande justera protokollet.
2. Upprop genomförs.
3. Styrelsen beslutar att fastställa dagordningen med följande ändring: att punkt 3 och fyra från kallelsen byter plats av tidstekniska skäl. En övrig fråga anmäls av Effie Kourlos, och en av Karin Jonsson.

§ 117 Information från presidiet/förbundschefen

Sammanfattning av ärendet

Presidiet har inget att delge.

§ 118 Synpunkter på utredningen 'En ny organisation för ändamålsenlig och effektiv förvaltning av EU-medel'

Styrelsens beslut

Styrelsen beslutar anta det förslag på svar på remiss som läggs fram av Anna Omberg som förbundets gemensamma svar på remissen 'En ny organisation för ändamålsenlig och effektiv förvaltning av EU-medel'.

Sammanfattning av ärendet

Anna Omberg och Daniel Danielsson (C) presenterar ett förslag på svar på remissen 'En ny organisation för ändamålsenlig och effektiv förvaltning av EU-medel'.

Remissens förslag har ett stort fokus på kostnadseffektivitet på bekostnad av ändamålsenlighet. Remissvarets ansats utgår från att plats-baserad politik och verktyg ger bästa förutsättningar för länet.

§ 119 Information från förbundschefen

Styrelsens beslut

Styrelsen beslutar att samtliga ordinarie ledamöter i styrelsen och deras ersättare ska bjudas in till höstens lunch-lunch-möte 3-4 oktober.

Sammanfattning av ärendet

Förbundschef går igenom rapportering enligt verksamhetsplansmallen, och återkopplar från arbetet på personaldagarna i maj.

Elin Ring ger en rapport från arbetet som fokuserar på social välfärd.

Datumen 3-4 oktober föreslås som mest lämpade för höstens lunch-lunch-möte.

Malin Elmerstig introducerar ett projekt framarbetat av BUZ och JGY som fokuserar på att stärka studie- och yrkesvägledningen i länet. Mikael Cederberg från JGY och Rosi Hoffer, ordf BUZ bidrar. Styrelsen föreslås använda en del av kommunförbundets överskott till att delfinansiera projektet. Beslut fattas i september.

§ 120 Skrivelse till regeringen avseenden 'utveckling av företagsklimatet i glesbygdskommuner'

Styrelsens beslut

Styrelsen beslutar anta förslaget på skrivelse med vissa redaktionella ändringar.

Sammanfattning av ärendet

Förbundschef presenterar förslag på skrivelse om uppmuntran om fortsättning på det statsbidrag för näringslivsutveckling som kommuner i stödområde A har haft.

Effie Kourlos (C) föreslår att skrivelsen inleds med första delen på andra sidan, som är mer kärnfull, och att bakgrunden följer därefter. Samtliga närvarande ledamöters namn läggs till som avsändare.

§ 121 Återkoppling från samverkan

Sammanfattning av ärendet

Daniel Danielsson (C) informerar om att nästa Europaforum är den 24 juni, och att han kommer representera länet på ett seminarium under Almedalsveckan.

Lars-Gunnar Nordlander (S) informerar om att en ny TNT-förordning strax kommer, för arbete under hösten.

Daniel Danielsson (C) informerar om kommande ägarsamrådsmöte för North Sweden European Office. Som tidigare informerats om kommer ägarna ombedjas bidra med mer finansiering. För kommunförbundet rör det sig om ca 40 000kr. Finansieringen beslutas under hösten.

§ 122 Övriga frågor

Sammanfattning av ärendet

Karin Jonsson (C) lyfter Miljö- och klimatrådet. Rådet vill gärna se en ökad aktivitet och har föreslagit alternativ på hur rådet ska bemannas framöver. Förbundschef uppdras ta fram ett förslag.

Effie Kourlos (C) lyfter kommunförbundets resurssättning inom påverkansarbetet. Det avtal med Torsta Landsbygdsutveckling genom vilket kommunförbundet har tillgodosett kompetensresursen är uppsagt av kostnadsskäl. Förbundschefen informerar om att kommande rekryteringar i kombination med omfördelning av arbetsuppgifter hos existerande personal på förbundet ska lösgöra resurser att tillägna påverkansarbetet, och möjliggöra att större resurser kan läggas på området.

Synpunkter på utredningen En ny organisation för förvaltning av EU-medel (SOU 2024:22)

År 2022 tillsatte regeringen en utredning i syfte att säkerställa effektiv och ändamålsenlig hantering av EU-medel. Vi uppskattar initiativet, alla är betjänta av att offentliga medel används ansvarsfullt och transparent.

Utredningen – Finansdepartementets partsinlaga i en större diskussion

Utredningen har en alltför snäv utgångspunkt. Hanteringen av EU-medel är en del av en längre kedja där förvaltning inte kan isoleras från utformning och genomförande av den politik medlen är ämnade att realisera. Därmed faller utredningens ansats och förslaget innebär att förvaltningen av medlen sätter begränsningar för möjligheterna att forma relevant politik. I denna problematik bottnar vi vårt resonemang.

Figur 1 Sammanhanget för hantering av EU-medel

Utredningen handlar om att skapa effektivitet i statsfinanserna och är Finansdepartementets partsinlaga i ett större sammanhang. Det är inte eftersträvansvärt att omforma hanteringen av EU-medel efter att ha utrett enbart en del av kedjan. För att kunna fatta välinformerade beslut och göra avvägningar behövs kompletterande underlag från sammanhangets alla delar.

I norra Sverige följer vi den europeiska politikutvecklingen noga genom vårt gemensamma regionkontor i Bryssel, *North Sweden European Office* samt de politiska nätverket *Europaforum Norra Sverige* och *Northern Sparsely Populated Areas*. Vad vi förstår väntar troligtvis betydande justeringar av politiken bakom fonderna med delad förvaltning. Detta gör det än mer olämpligt att justera framtida organisering och förvaltning baserat på nu gällande förutsättningar och Finansdepartementets behov av kostnadseffektivitet.

Centralisering – effektivitet på bekostnad av lokal nivå

Genomgående för utredningen är förslagen om centralisering. I Sverige har vi valt att decentralisera stora delar av det offentliga uppdraget till kommunal nivå: primärkommuner och Regioner. Lokala och regionala myndigheter har möjlighet att förstå och tillgodose specifika behov och förutsättningar vilket leder till mer relevanta och effektiva offentliga tjänster. Utredningen föreslår däremot en mängd åtgärder som innebär att ansvar flyttas längre ifrån medborgarna och att makt koncentreras.

Förslagen vi har i åtanke innefattar bland annat att:

- Ha ett program för den europeiska regionala utvecklingsfonden istället för dagens nio.
- Flytta förvaltningen av de europeiska programmen för territoriellt samarbete från länsstyrelserna till Tillväxtverket
- Avskaffa strukturfondspartnerskapen
- Flytta handläggningen av djur- och arealbaserade stöd samt kontrollarbete i fält från länsstyrelserna till Jordbruksverket
- Samla projekt- och investeringsstöden till de sex civilområdesansvariga länsstyrelserna

Att centralisering ger bättre förutsättningar för kontroll och effektivare resursnyttjande är inte ett överraskande förslag i en partsinlägga från Finansdepartementet. Argumenten för maktkoncentration är välkända men centralisering sker som bekant också till ett pris. Centralisering är på bekostnad av lokal och regional nivå eftersom centrala beslut sällan speglar eller möter de utmaningar och förutsättningar som finns i olika delar av vårt land. Utredningen ser på fonderna med delad förvaltning. Blickar vi bredare än utredningens alltför snäva utgångspunkt ser vi att politiken dessa EU-medel ska realisera är: den europeiska gemensamma jordbrukspolitiken, den europeiska sammanhållningspolitiken och de svenska motsvarigheterna – helt platsbundna politikområden. Genom att låta förvaltningen av medel sätta begränsningar för politikens utformning och genomförande finns uppenbar risk att missnöjets geografi och samhällets klyftor ökar. Utmaningarna vi primärkommuner står att hantera växer samtidigt som förslaget är att verktygen för att bemöta dessa ska centraliseras.

Maktkoncentration tvättar bort den särskilda hänsyn som ska visas nordliga glesbefolkade områden

Frågor som relaterar till genomförandet av den europeiska sammanhållningspolitiken är av speciellt stor vikt för oss. Vi känner stor oro för att låta förvaltningen av medel sätta begränsningar för politikens utformning och genomförande eftersom politiken ska visa oss nordliga glesbefolkade områden särskild hänsyn, enligt *Fördraget om EU:s funktionssätt*, Artikel 174.

För sammanhanget är det relevant att lyfta fram att våra samhällen på flera sätt följer en annan logik än den som gäller för täta miljöer. Att politik och verktyg sällan utformas med vårt län i åtanke och att vårt inflytande i lagstiftnings- och förvaltningsprocesser är begränsat och minskande. Centralisering sker på bekostnad av lokal nivå men vårt inflytande är begränsat redan i ingångsläget.

Innebörden i begrepp ligger i betraktarens öga

Utvecklingsförutsättningarna varierar stort i vårt avlånga land och därmed också innebörder av de begrepp vi använder oss av. Det är avgörande att begrepp inte enbart definieras i enlighet med täta miljöers logik utan också från våra sätt att fungera. Det som är effektivt, ändamålsenligt och relevant på en plats kan vara mindre effektivt, ändamålsenligt och relevant på andra platser. Vår poäng är att en ändamålsenlig och effektiv administration går att uppnå även på regional nivå. Till och med på lokal nivå.

I sammanhanget handlar exempelvis *effektivitet* om att säkerställa att beslut och tjänster levereras på ett sätt som är kostnadseffektivt. Men det krävs också att specifika behov och förutsättningar samtidigt bemöts och tillfredsställs. I norra Sverige behöver kostnadseffektiva investeringar i nya ladugårdar eller stallar ta hänsyn till stora transportavstånd och konstruktioner som tål stora snölaster. Vad gäller den europeiska socialfonden kostar deltagare mer per huvud på grund av effekterna som kommer av våra stora avstånd och den låga befolkningstätheten.

Partnerskap – en samarbetsform där två eller fler parter är överens

Vi vill framföra vår oro över förslaget om att avskaffa strukturfondspartnerskapen. Vi förstår att det finns behov av att se över funktionen och har tagit del av Riksrevisionens rapport om regionala strukturfondspartnerskap. Det är inte överraskande att aktörerna som samlas i strukturfondspartnerskapen vänder sig mot utredningens förslag om nedläggning. Utredarna bottnar sina förslag i antagandet att Sverige lever upp till partnerskapsprincipen och hänvisar till partnerskapsöverenskommelsen. Vi delar inte denna bild. Vi har utvärderat de två senaste processerna för framtagandet av överenskommelsen och båda gångerna

landat i att lokal och regional nivå inte inkluderats i arbetet. I Sverige finns ingen konsultationsordning som säkerställer samarbete, samordning och informationsutbyte mellan nationell nivå och den svenska kommunala nivån. Det är en observation Europarådet brukar påpeka för oss. När utredningen föreslår avveckling av strukturfondspartnerskapen, innebär det att klippa bandet till det enda partnerskap och utrymme som finns för insyn och samverkan – innan vi vet att vi har något annat som fungerar. Därför är det inte ett alternativ som fungerar för oss och av samma anledning borde det vara ett alternativ som inte heller fungerar för nationell nivå. Eftersom begreppet *partnerskap* handlar om en samarbetsform där två eller fler parter kommer överens om att arbeta tillsammans mot gemensamma mål eller intressen, förväntar vi oss att få vara delaktiga i arbetet med att ta fram förslag för hur framtida partnerskap ser ut.

Försämrade förutsättningar att nå politikens mål

Vi har varit inne på det tidigare men vill återgå till att den europeiska sammanhållningspolitiken, den nationella regionala utvecklingspolitiken, den sammanhållna landsbygdspolitiken och den europeiska gemensamma jordbrukspolitiken är platsbundna politikområden. Förutsättningar och behov för att nå politikens mål ser väldigt olika ut beroende på var i landet du lever och verkar. Centralisering och resonemanget i utredningen ger samma förutsättningar över landet. Men idag vet vi att förutsättningar inte ska vara *samma* utan *likvärdiga* för att vara inkluderande. Landsbygdspolitikens mål äventyras genom de förslag som läggs fram i utredningen eftersom möjligheten att beakta regionala förhållanden och förutsättningar minskar. En fundering vi har är varför ESF+ föreslås byta förvaltande myndighet till Tillväxtverket medan Leader föreslås ligga kvar hos Jordbruksverket?

Europeisk och nationell politik är i stort sett alltid formade för att passa täta miljöers logik och förutsättningar, därför finns risk att politiken bygger klyftor mellan stad och landsbygder istället för sammanhållning. Politik och verktyg blir helt enkelt mer relevant och ändamålsenlig för platser som redan har utvecklingskraft och kapacitet och inte en lika god matchning för oss andra. Det är inte ett helt enkelt problem att lösa. Det förutsätter dels att beslutsfattare och policyutvecklare lyssnar och tar till sig av att det mest troligt finns ett urbant bias i det som läggs fram. Men det förutsätter också att vi klarar av att beskriva vår verklighet. Det finns en uppenbar inlåsningseffekt i att be om eller förvänta sig att län och kommuner med kapacitetsutmaningar ska ta plats och beskriva sina förutsättningar och behov – eftersom det mycket väl kan vara så att det är just kapaciteten att formulera och kommunicera dessa som saknas.

Centraliserade verktyg och europeisk harmonisering minskar inte klyftor, platser har olika förutsättningar och behov. Samlar vi politik nationellt, koncentrerar och konkurrensutsätter utvecklingsfinansiering i ett nationellt program för den europeiska regionala utvecklingsfonden stärker vi det som redan är starkt. Sammanhållningspolitiken bygger klyftor.

Länsstyrelsens betydelse för kommunernas ansvarsområden

Betänkandet *Livsmedelsberedskap för en ny tid* (2024:8) sätter fokus vid primärkommunernas roll i livsmedelsförsörjningen i kris- och krigssituationer. Vi har områdesansvar och områdesansvarets nästa nivå är länsstyrelsen. För att säkerställa livsmedelsförsörjning och beredskap krävs kompetens om lokala och regionala förutsättningar – det har länsstyrelsen idag. När uppdrag centraliseras och makt koncentreras kommer detta gå förlorat och kommunernas ansvar blir svårare att leva upp till. Det är nödvändigt att behålla och stärka den lokala och regionala kompetensen för att säkra en ökad livsmedelsproduktion och förbättrad försörjningstrygghet. Jordbruksföretagens möjligheter att få kvalificerat stöd och regional rådgivning utifrån företagets historia, relativa styrkor och framtida möjligheter. Att genomföra stora organisatoriska förändringar i det nuvarande säkerhetspolitiska läget skulle öka sårbarheten och minska möjligheterna att koordinera samhällets beredskap på lokal och regional nivå.

Länsstyrelsens bereda uppdrag ger även kompetens att hantera målkonflikter för viktiga samhällsintressen. Ett område av ökande betydelse handlar om jordbruksmarkens betydelse i den fysiska planeringen, vilket inbegriper ianspråktagande av jordbruksmark för exempelvis utbyggnad av städer, bostäder, infrastruktur och handelsplatser. Centralisering begränsar länsstyrelsens uppdrag och på sikt också den breda kompetensen.

Till

Landsbygdsminister Peter Kullgren, landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Östersund 2024-06-14

Statsbidraget för utveckling av företagsklimat i lands- och glesbygdskommuner behövs!

Det finns än så länge inga besked från regeringen om stödet avses förlängas efter 2024 eller inte. Om statsbidraget inte förlängs eller ersätts av ett minst lika effektivt stöd riskerar arbetet med utveckling, tillväxt och bättre företagsklimat att försämrats. Statsbidraget för utveckling av företagsklimat i lands- och glesbygdskommuner behövs därför förlängas efter 2024, alternativt ersättas med en långsiktig finansiering för stärkt utvecklingskraft och bättre företagsklimat i berörda kommuner.

Detta är av största vikt för att näringslivet och kommunerna i hela regionen ska kunna fortsätta bidra till den gröna samhällsomställningen, och samtidigt skapa livskraftiga och attraktiva samhällen för befintliga och tillkommande invånare.

Jämtlands/Härjedalens län består av åtta kommuner och täcker 12% av Sveriges yta. Här bor dock bara 1,5% av Sveriges befolkning.

Sedan 2018 har Tillväxtverket på uppdrag av regeringen betalat ut ett särskilt statsbidrag om 70 miljoner kronor per år till 39 kommuner i stödområde A, det vill säga lands- och glesbygdskommuner från Norrbotten i norr till Värmland i söder (1,76 miljoner kronor per kommun och år).

Statsbidraget har haft som övergripande mål *att stärka berörda kommuners förutsättningar att utveckla näringslivet och företagsklimatet*. I kommuner med delvis negativ befolkningsutveckling, åldrande befolkning och långa avstånd kan det vara svårt att prioritera utvecklingsarbetet eller avsätta resurser för samverkan med andra som rör näringslivsutveckling. Statsbidraget som funnits i sju år har därför varit mycket uppskattat i våra kommuner. Alla kommuner i länet som fått bidraget anser att vi har uppnått det övergripande målet.

I våra geografiskt glesta strukturer har bidraget gett oss förutsättningar att finnas på plats även i de mer glest befolkade bygderna, vilket har givit goda effekter på både näringslivet och demokratins utveckling. Detta pekar även Tillväxtverkets utvärderingar på. Dessa utgår från Svenskt Näringsliv företagsrankning - Oxford Research som genomfört utvärderingen, sammanfattar att 29 av de 39 stödkommunerna har haft en positiv utveckling vad gäller företagarnas sammanfattande omdöme av företagsklimatet i kommunen under statsbidragets period.

Statsbidraget har varit en viktig förutsättning för att kunna jobba mer långsiktigt och strategiskt med ett förbättrat företagsklimat, samt att stärka förnyelseförmågan och utvecklingskraften för att möta samhällsomvandlingen. Då resurser i många av kommunerna saknas för ej lagstadgad verksamhet så har dessa medel varit helt avgörande för att överhuvud taget kunna bedriva näringslivsarbete.

Administrationen av stödet har varit föredömligt enkel och effektiv. Oberoende uppföljning och utvärdering av statsbidraget visar också på att stödet gett positiv effekt.

Kommunernas näringslivsavdelningar är de företagsfrämjare som finns lokalt och det är därför avgörande att ekonomiska resurser finns för att samverka med stödsystem som är etablerad i stora kommuner ska komma de små till del.

Exempel på insatser i länet under perioden är många - här kommer ett axplock:

I **Ragunda** har man påbörjat arbetet med markfrågor/planering för expansion och etablering, eftersom planlagd mark är en bristvara och ett hinder för etableringar. Man har också jobbat med husinventeringar vilket skapat inflyttning, vilket i sin tur genererar arbetskraft och kompetens

Bergs kommun har sedan 2016 arbetat med konceptet Bergsliv, där de via en hemsida, sociala medier och en tryckt tidning lyfter berättelser om livet i Bergs kommun. Detta med syfte att skapa intresse för människor att flytta till kommunen. Det finns många, många fler exempel på insatser med gott resultat som inte skulle kommit till utan dessa medel.

I **Strömsunds** kommun har pengarna bland annat använts till att iordningställa helt exportklara industritomter för att underlätta direkta etableringar. Andra tillväxtfrämjande insatser är utbildningar, skapande av inflyttningsinsatser, satsning på unga företagare, kvinnligt företagande samt möjliggörande av nya etableringar från privata företag och myndigheter. Det finns ett större och växande behov hos befintliga företag för innovationsinriktade mötesplatser, inte minst för att skapa framtidstro i kommunen!

I **Krokom** har man utvecklat tillgängligheten och dialogen med företagen, och utvecklat en rad arbetssätt som gynnar företagandet - exempelvis: Statistik och faktainsamling, etableringsprocessen har utvecklats, liksom lotsfunktionen och kontakter med företagen genom nyhetsbrev och olika forum för utveckling. I Krokom har man även arbetat med unga entreprenörer genom insatser som sommarlovsentreprenörer, Unga Företagare och stöttat skolan i deltagandet av insatser för entreprenörskap.

Man har också arbetat med medborgarbudgetar och medborgardialoger i **Åre** tillsammans med SKR. Pengarna har också finansierat olika typer av utvecklingsprojekt som bidragit till att starta upp lokala företagarnätverk i alla delar av kommunen, kompetensutvecklat företagare inom kulturella och kreativa branscher, stärkt föreningarnas roll i den hållbara samhällsutvecklingen genom en mer affärsdriven verksamhet som skapar attraktivare livsmiljöer och lockar hit fler besökare. Men även satsat på en kraftigt ökad samverkan mellan skola och arbetsliv i syfte att stärka småföretagens roll samt visa alla våra barn och ungdomar vilka karriärmöjligheter som finns lokalt - och därmed bidra till en långsiktig kompetensförsörjning.

I **Östersund** har insatser för att öka upphandling av lokala livsmedel, kompetenshöjande informations- och utbildningsinsatser, digitala verktyg för att förbättra strukturen på det näringslivsfrämjande arbetet, utveckling av e-tjänster, medfinansiering till andra aktörers arbete med kompetensförsörjning, samt en rad insatser för att boosta byggande på landsbygden.

Vi kommunalråd i länet hoppas med denna skrivning ha synliggjort vikten av statsstödet för våra kommuner och ser fram emot en nära dialog i frågan framöver.

Med vänliga hälsningar

Kommunförbundet Jämtland/Härjedalens styrelse

Niklas Daoson, ordförande (S) KSO Östersund

Therese Kärngård (S), KSO Bergs

Rickard Nilsson (S), KSO Bräcke

Martine Eng (S), KSO Åre

Lars-Gunnar Nordlander (S), KSO Härjedalen

Maria Jacobsson (S), KSO Krokom

Susanne Hansson (S), KSO Strömsund

Anton Hammar (S), KSO Ragunda kommun

Ander Häggkvist (C), Härjedalen

Karin Jonsson (C) Krokom

Mikael Westin (C), Ragunda

Simon Högberg (M), Strömsund

Daniel Danielsson (C), Åre

Per Fredriksson (M), Östersund

Mats Gärd (C), Strömsund

Effie Kourlos (C) Östersund

Kontakt:

Martin Söderström, förbundschef Kommunförbundet

Martin.soderstrom@kfjh.se

Tel: 076-314 54 93